

ASOCIACIÓNS E REPRESENTACIÓN COOPERATIVA

Encarna DÁVILA MILLÁN

Profesora titular de Dereito Mercantil. Universidade de Vigo

SUMARIO: 1. Introducción; 2. Proxecto de lei das cooperativas Galegas; 2.1.- Concordancias; 2.2.- Normativa autonómica vixente; 3. Das asociacións e representación cooperativa; 3.1.- Principios xerais; 3.1.1.- Concordancias; 3.2.- Clases; 3.2.1.- Unións de cooperativas; 3.2.2.- Federacións de cooperativas; 3.2.3.- Confederacións de cooperativas; 3.3.- Normas comúns; 3.3.1.- Competencias; 3.3.2.- Escritura de constitución e depósito; 4. O Consello Galego de Cooperativas; 4.1.- Natureza xurídica; 4.2.- Competencias; 4.3.- Composición.

SUMARIO: 1. Introducción; 2. Proyecto de ley de las cooperativas Gallegas; 2.1.- Concordancias; 2.2.- Normativa autonómica vigente; 3. Das asociacións e representación cooperativa; 3.1.- Principios gerais; 3.1.1.- Concordancias; 3.2.- Clases; 3.2.1.- Uniones de cooperativas; 3.2.2.- Federaciones de cooperativas; 3.2.3.- Confederaciones de cooperativas; 3.3.- Normas comunes; 3.3.1.- Competencias; 3.3.2.- Escritura de constitución y depósito; 4. O Consello Galego de Cooperativas; 4.1.- Natureza jurídica; 4.2.- Competencias; 4.3.- Composición.

SUMMARY: 1. Introduction; 2. The projected Law for Galician Co-operatives; 2.1.- Concordances; 2.2.- Existing autonomic norms; 3. On Associations and Co-operative representation; 3.1.- General principles; 3.1.1.- Agreements with the existing autonomic norms; 3.2.- Types; 3.2.1.- Unions of co-operatives; 3.2.2.- Federations of Co-operatives; 3.2.3.- Confederations of Cooperatives; 3.3.- Common Norms; 3.3.1.- Competences; 3.3.2.- Notarizing and deposit; 4.- The Galician Council of Cooperatives; 4.1.- Juridical nature; 4.2.- Competences; 4.3.- Composition

1. Introducción.

A normativa española sobre cooperativas é múltiple e a pesar da unidade e universalidade substantiva da materia son varias as leis de cooperativas vixentes dentro do territorio español.

A Constitución española unicamente se refire ás cooperativas de modo expreso no art. 129-2 “os poderes públicos fomentarán mediante unha lexislación adecuada, as sociedades cooperativas”. De forma que con base no art. 149.3 da C.E., as competencias sobre cooperativas corresponderanlle ó Estado na medida que non fose esta asumida polos Estatutos de autonomía.¹

1.- “A competencia sobre as materias que non fosen asumidas polos estatutos de autonomía corresponderalle ó Estado art. 149.3 C.E.”.

Ata a entrada en vigor da Lei orgánica 9/1992 do 23 de decembro de transferencia de competencias ás Comunidades Autónomas que accederon á autonomía por vía do art. 143 da C.E., as Comunidades Autónomas con competencia exclusiva en materia de cooperativas son: Andalucía, Cataluña, Comunidade de Valenciana, Navarra e País Vasco.

Galicia, xunto con Canarias e Baleares atópase dentro das Comunidades Autónomas con facultade de desenvolvemento lexislativo e execución da lexislación.

O Estatuto de autonomía de Galicia regulado pola Lei orgánica 1/1981 do 6 de abril no art. 28.7 establece: "A Comunidade Autónoma ten competencias en desenvolvemento lexislativo e execución da lexislación do Estado nos termos que a mesma establece na materia de entidades cooperativas"

A Lei orgánica 9/1992 do 23 de decembro no art. 2 transfírelle competencias exclusivas en materia de cooperativas a distintas comunidades autónomas entre elas: Aragón, Asturias, Cantabria Castela - A Mancha, Castela e León, Extremadura, Baleares, A Rioxa, Madrid e Murcia. Non se relaciona nestas nin Galicia, nin Canarias.²

Neste momento a lexislación cooperativa vixente no territorio español, está composta:

1.- A Lei xeral de cooperativas Lei 3/1987 do 2 de abril con ámbito territorial estatal.

2.- Lei 2/1985, do 2 de maio, de cooperativas de Andalucía. Con ámbito territorial para a Comunidade de Andalucía.

3.- Decreto lexislativo 1/1992, do 10 de febreiro, polo que se aproba o Texto refundido da lei de cooperativas de Cataluña. De ámbito territorial para Cataluña.³

4.- Lei 11/1985, do 25 de outubro, de cooperativas da Comunidade Valenciana. De ámbito territorial para a Comunidade valenciana.

5.- Lei 4/1983, do 24 de xuño, de cooperativas de Euskadi. De ámbito territorial para o País Vasco.

6.- Lei 12/1989, do 3 de xullo, de Cooperativas de Navarra. É de ámbito territorial para Navarra.

A Lei xeral de cooperativas é de aplicación directa nas Comunidades Autónomas que en materia de cooperativas non teñan competencia exclusiva, e aplícaráselles con carácter supletorio nos territorios das Comunidades Autónomas que posúan competencia lexislativa exclusiva en materia de cooperativas, aínda

2.- Nestas comunidades rexe de modo principal e directo a Lei xeral de cooperativas (Lei 3/1987 do 2 de abril) se ben cada unha delas retén a súa propia e especial normativa cooperativa, en harmonía coas competencias que sobre esta materia se reservaran nos seus respectivos estatutos de autonomía

3.- Texto refundido da Lei inicial 4/1983, do 9 de marzo, e da Lei de reforma 13/1991, do 1 de xullo, aprobado polo Decreto lexislativo 1/1992, do 10 de febreiro.

que nelas sexa de aplicación directa e principal o disposto nas súas respectivas leis autonómicas.⁴

A Lei orgánica 16/1995, do 27 de decembro, concédelle a Galicia en virtude de transferencia, a competencia exclusiva en materia de cooperativas, e é prioritaria a promulgación da primeira Lei de cooperativas de Galicia. O obxectivo primordial desta será dota-las cooperativas galegas dunha regulación propia, xa que segundo a análise destas evidénciase a grande importancia desta forma de empresa para organizar e ordena-los recursos e a súa destacada importancia na estrutura socioeconómica de Galicia.

Entre os principios xerais que figuran na Constitución, axustados á formulación da “Alianza Cooperativa Internacional”⁵ no Congreso de Viena de 1866 está: a promoción das relacións intercooperativas para o mellor servizo dos seus intereses comúns.

A intercooperación comprende dous tipos distintos de relacións:

A) As relacións de integración horizontal que se dan entre cooperativas xeralmente con obxecto social coincidente ou semellante, mediante a “Constitución de Cooperativas de 2º grao que teñen como fin o exercicio de actividades económicas empresariais, que chamariamos Integración Económica”.

B) As relacións de integración vertical que se establecen entre cooperativas que non teñen por que ter obxecto social coincidente ou semellante, por medio do “asociacionismo cooperativo con fins representativos”, integración representativa.

Nós tentaremos estudar ámbalas formas de integración tal como veñen reguladas neste Proxecto de lei de cooperativas de Galicia, relacionándoas coa lexislación vixente.

2. Proxecto de lei das cooperativas galegas.

O capítulo 3º do título 3º do Proxecto de lei das cooperativas de Galicia, rotúlase “das cooperativas de 2º grao” e a elas refírese o art. 130:

1.- Son cooperativas de segundo grao as que integran cooperativas da mesma ou distinta clase e outras persoas xurídicas públicas ou privadas, sempre que non superen o 25% do total de socios, e que teñen por obxecto promover, coordinar e desenvolver fins económicos comúns das súas entidades membros, así como reforzar ou integra-la actividade económica deles.

Ningún socio destas cooperativas poderá posuír máis do 50% do capital social da cooperativa de segundo grao.

4.- Art.149.3 C.E.

5.- A alianza cooperativa internacional, fundada en 1866 é unha manifestación da integración cooperativa e que asocia as unións nacionais de sociedades cooperativas.

Tamén se poderán integrar como socios nas cooperativas de segundo grao os socios de traballo.

2.- Cando a cooperativa se constitúa cun fin de integración empresarial, os estatutos determinarán as áreas de actividade empresarial coordinadas, as bases para o exercicio da dirección conxunta do grupo e as súas características .

Para estas efectos os estatutos das cooperativas sociais podarán prever que se deleguen nun órgano de administración da cooperativa de segundo grao as seguintes competencias:

a.- Elaboración e presentación do plan empresarial básico común a todo o grupo.

b.- Representación legal da sociedade cooperativa nos termos establecidos na escritura de apoderamento, que unicamente poderá afectar ó tráfico ordinario da empresa.

c.- Presentación do informe de xestión social relativo ás arcas de actividade empresarial integradas, como mínimo unha vez ó ano.

A cooperativa de segundo grao velará pola integración da actividade empresarial dos seus socios formulando as directrices de actuación conxunta do grupo, nas que se deberá enmarca-lo plan empresarial de tódalas cooperativas sociais.

3.- Na Asemblea Xeral, cada persoa xurídica será representada pola persoa que teña a súa representación legal. Pode tamén ser representada por outro socio dela, se fose designado para este efecto para cada asemblea.

4.- Os membros do Consello de Administración, os interventores, os membros, de se-lo caso, do Comité de Recursos e os liquidadores serán elixidos pola Asemblea Xeral de entre os seus socios, se ben, se os estatutos o establecen, poderán ser membros do Consello de Administración e do órgano de intervención persoas non socias coas limitacións, os requisitos e as condicións establecidas nesta lei para as cooperativas de primeiro grao.

5.- As persoas físicas que representen ás persoas xurídicas non Consello de Administración, órgano de intervención, Comité de Recursos e como liquidadores non poderán representalas nas asembleas xerais da cooperativa de 2º grao, e deberán asistir a estas con voz pero sen voto.

6.- Nas cooperativas de segundo grao, se o prevén e o regulan os estatutos, o voto dos socios poderá ser proporcional ó volume de actividade cooperativizada desenvolvida por cada un deles coa cooperativa e/ou ó número de socios que integran a persoa xurídica asociada.

En todo caso, o número de votos por socio non poderá ser superior ó tercio dos votos totais, agás que a sociedade estea integrada por tres sociedades cooperativas. Neste caso o límite elevarase ó 40%, e se a integrasen unicamente dúas, os acordos deberán adoptarse por unanimidade

Os estatutos deberán fixa-lo límite máximo do total dos votos sociais que poderán te-las persoas xurídicas de natureza non cooperativa na Asemblea Xeral que non poderá ser superior en ningún caso ó 25% dos votos presentes e representados na Asemblea Xeral .

En ningún caso existirá voto dirimente ou de calidade .

7.- En caso de disolución e liquidación dunha cooperativa de segundo grao, o Fondo de Reserva Obrigatorio transferiráselle ó fondo da mesma natureza de cada unha das sociedades que a constitúen, e distribuirase o resto do haber líquido resultante entre os socios, todo iso en proporción co importe do retorno percibido nos últimos cinco anos ou, senón, dende a súa constitución. No caso de que non se percibisen retornos, distribuirase en proporción ó volume de actividade cooperativizada desenvolvida por cada socio coa cooperativa ou, senón, ó número de socios de cada entidade agrupada na cooperativa.

O retorno que perciban as cooperativas de segundo grao, así como os euros que teña dereito a percibir polas súas achegas ó capital social, non terán o carácter de beneficios extracooperativos.

8.- No non previsto nesta sección, as cooperativas de segundo grao rexeranse pola regulación de carácter penal establecida nesta lei en todo aquilo que resulte aplicable.

2.1. *Concordancias.*

Este artigo, concorda co art. 148 da Lei 3/1987 xeral de cooperativas. Arts. 128 a 133 da Lei 4/1993, do 24 de xuño de cooperativas de Euskadi.

Arts. 15, 34, 41, 110, 122 do Decreto lexislativo 1/1992, do 10 de febreiro que aproba o Texto refundido da lei de cooperativas de Cataluña.

Art. 100 da Lei 2/1985, do 2 de maio, de cooperativas de Andalucía.

Arts. 8, 14, 32, 44 da Lei 11/1985, do 25 de outubro de cooperativas da Comunidade Valenciana.

Art. 74 da Lei foral 12/1989, do 3 de xullo, de cooperativas de Navarra.

A Lei 3/1987, do 2 de abril, xeral de cooperativas vixente regula as cooperativas de 2º e ulterior grao no art. 148.

1.- Para o cumprimento e desenvolvemento de fins comúns de orde económica dúas ou máis cooperativas da mesma ou de distintas clases poderán constituír cooperativas de segundo ou ulterior grao.

Nas cooperativas de segundo ou ulterior grao formadas por cooperativas agrarias poderán tamén ser socios, sen supera-lo 25 % do total de socios, as sociedades agrarias de transformación integradas unicamente por titulares de explotacións agrarias e/ou traballadores agrícolas.

2.- Nas asembleas xerais das cooperativas de segundo ou ulterior grao, cada cooperativa asociada estará representada polo seu respectivo presidente e poderá tamén representala outro socio desta, se fose designado para tal efecto, para cada Asemblea, por acordo do seu Consello Rector.

A representación das cooperativas por parte dos socios non poderá delegarse noutro socio da cooperativa de segundo ou ulterior grao.

3.- Os membros do Consello Rector, os interventores, e os liquidadores das cooperativas de segundo ou ulterior grao serán elixidos de entre os candidatos presentados polas respectivas cooperativas socios, os cales haberán de ser socios delas. Respecto dos liquidadores, tamén poderán ser elixidos os asociados

O elixido unha vez aceptado o seu nomeamento actuará como se o fose no seu propio nome e exercerá o cargo durante todo o período. Non obstante, cesará no seu cargo se perde a condición de socio da cooperativa de orixe. Os membros do Consello Rector tamén cesarán no seu cargo se a Asemblea Xeral da respectiva cooperativa da que é socio acorda retirarlle a confianza que determininou a súa proposta como candidato.

4.- Nas reunións da Asemblea Xeral das cooperativas de segundo ou ulterior grao, o haber líquido resultante será distribuído entre as cooperativas asociadas en proporción ó importe do retorno percibido nos últimos cinco anos ou senón desde a constitución daquela, e debe destinarse sempre ó Fondo de Reserva Obrigatorio de cada unha delas.

5.- Os retornos que perciban as cooperativas socias da de segundo ou ulterior grao, así coma os xuros que teña dereito a percibir polas súas achegas ó capital social desta, e nos supostos do número 3 do arte 81 e do apartado c) do número 2 do art. 85, non terán o carácter de beneficios extracooperativos e non lles será de aplicación o previsto no apartado b do art.83

6.- As cooperativas de segundo ou ulterior grao rexeranse, en primeiro termo, polas normas específicas destas e, senón polas normas de carácter xeral da presente lei.

Tanto no texto da lei vixente na nosa Comunidade (Lei 3/1987, do 22 de abril, xeral de cooperativas), coma no Proxecto da lei de cooperativas de Galicia, os fins das cooperativas de 2º grao son coincidentes, xa que se propoñen desenvolver fins comúns de orde económica, aínda que algún autor considera que as cooperativas de 2º grao non teñen un fin en si mesmas⁶, serían un instrumento ó servizo e fins das cooperativas de base, que como sabemos son os de atender ou servir ós intereses e necesidades dos socios que se agrupan nestas de primeiro grao.⁷ O fundamento deste tipo de cooperativas en realidade res-

6.- As cooperativas de segundo grao non teñen finalidade en si mesmas, agás a de servir ós intereses para os que se constituíron as que se asocian ou integran nela. Sanz Jarque. Cooperación .Teoría Xeral y régimen de las Sociedades Cooperativas .El nuevo derecho Cooperativo. 1994 páx.68. Editorial Comares.

7.- Sanz Jarque. Ob.cit. Páx.68.

ponde á necesidade de concentración dos seus esforzos económicos, en definitiva ou das súas empresas para a obtención duns maiores rendementos.⁸ Fins que se logran non só mediante a actuación conxunta fronte a terceiros, senón mediante unha intensa colaboración entre os seus membros.

Respecto da regulación das cooperativas de 2º grao, advertimos en primeiro lugar sobre os membros que poden integrarse como socios na cooperativa:

O Proxecto de lei de cooperativas de Galicia admite que poden estar integradas por cooperativas da mesma ou de distinta clase e por persoas xurídicas publicas ou privadas, aínda que neste último caso establece a limitación de que non superen o 25% do total dos seus socios, admitindo tamén que poden integrarse nestas cooperativas os socios de traballo⁹: “Nas cooperativas de 2º grao só poden ser socias as sociedades cooperativas e os socios de traballo daquelas, así como outras sociedades de carácter non cooperativo cando exista a necesaria converxencia de intereses e necesidades, sempre e cando os estatutos non o prohiban” art. 18. 1.

Na Lei xeral de cooperativas non se admite a integración de persoas xurídicas non cooperativas salvo que as cooperativas de 2º grao estean formadas por cooperativas agrarias, caso no que poderán integrarse nelas as sociedades agrarias de transformación, establecéndose un límite do 25% do total de socios e no referente ós socios de traballo o art. 30 prevé por vía estatutaria a admisión de socios de traballo como membros dunha cooperativa de 2º grado.

Algúns autores sen embargo sosteñen que a excepción¹⁰ non debe interpretarse restrictivamente, senón ó contrario como reflexo dun principio cooperativo como é o de integración: a interpretación ha de facerse axustando no posible o seu sentido ó espírito e finalidade dese mesmo principio inspirador, de forma que non debe limitarse ó suposto, xa a norma non é expresa, as cooperativas de 2º grao nas que só haxa cooperativas agrarias e abonda con que estean formadas predominantemente ou incluso só en número relevante por cooperativas desta clase¹¹. Tendo en conta o ideal perseguido por estas cooperativas como é a transformación da economía mediante a idea de colaboración Estas poden ampliarse e admitirse como membros sociedades non cooperativas tal como se regula no proxecto auto-

8.- Borjabad Gonzalo, Manual de Derecho Cooperativo y Catalán. J.M.Bosch Editor, 1993, pág. 290.

9.- Persoa física a actividade cooperativizada da cal e en a prestación de seu consiste no traballo persoal.

10.- Limita-la admisión de sociedades non cooperativas ás sociedades agrarias de transformación, só no caso de que a cooperativa de 2º grao se compoña de sociedades cooperativas agrarias.

11.- Antonio Romero Candau.Comunidad de Bienes. Cooperativas y Otras Formas de Empresa. Colegios Notariales de España, pág. 1.177

nómico galego¹² máxime se temos en conta que a doutrina cooperativa tende á aplicación expansiva da figura¹³. Verbo do número de socios necesario para a CONSTITUCIÓN dunha cooperativa de 2º grao, o art. 7.2 do Proxecto de lei de cooperativas de Galicia, regula”. As cooperativas de 2º grao estarán formadas como mínimo por dúas sociedades cooperativas”. Así mesmo o art. 148 da Lei xeral de cooperativas concorda á súa vez co art. 7: “as cooperativas de 2º grao deberán estar integradas como mínimo por dúas sociedades cooperativas “, e siéntense en ámbolos casos un número mínimo de dúas cooperativas, de forma que a regra non se cumpriría se o número reducido fose unha sociedade cooperativa e outra non cooperativa, o cal é razoable na medida en que se esixe tanto no proxecto autonómico art. 130.1 que as sociedades non cooperativas non superen o 25% do total de socios, coma no caso da Lei 3/1987 xeral de cooperativas no art. 148.1, que esixe este mesmo límite, respecto das sociedades agrarias de transformación.

En todo caso a interpretación estricta do precepto refírese só ó momento da súa constitución, xa que a concorrencia sobrevida dun número inferior ó mínimo é, como moito, causa de disolución se transcorren os seis meses sen que se restableza a pluralidade conforme ó art. 103.3 LXC¹⁴ e o art. 86. letra d do proxecto de lei de cooperativas de Galicia.

Respecto da representación das cooperativas socias na Asemblea Xeral das sociedades cooperativas de 2º grado, no art. 130.3¹⁵, prohíbese que a representación das cooperativas socias non pode delegarse noutro socio da cooperativa de segundo ou ulterior grao, aínda que no proxecto de lei autonómica non se alude expresamente a esta prohibición si podemos deducilo do carácter categórico da letra do art. 130.3., que non pode desvirtuarse por norma estatutaria, tendo en conta que en ámbolos casos se permite a representación por outro socio da cooperativa, antes que por calquera outra entidade.

12.- O sexto principio do Congreso de Viena de 1966 da Alianza Internacional de Cooperativas di: “As cooperativas para servir mellor ós intereses dos seus membros e das súas comunidades deben colaborar por tódolos medios con outras cooperativas nos niveis local, nacional e internacional. Aínda que literalmente se refire á colaboración entre cooperativas, a referencia ás “comunidades e mailo ideal que perseguen, a transformación da economía mediante mediante a idea de colaboración poden amplialo seu alcance. Cfr. Colegios Notariales de España 1996.

13.- No dereito alemán non se regula a intercooperación de cooperativas, salvo os supostos nos que unha cooperativa pode participar noutras sociedades e entidades, en relación coas cooperativas integradas exclusiva ou maioritariamente por outras cooperativas. Regúlanse as cooperativas de 2º grao integradas por cooperativas e outros tipos sociais.

14.- Cfr. Antonio Romero Candau. Comunidades de Bienes Cooperativas y Otras Formas de Empresa, tomo II, páx. 1.176. Colegios Notariales de España.

15.- Na Asemblea Xeral, cada persoa xurídica será representada pola persoa que teña a súa representación legal. Pode tamén ser representada pola persoa que teña a súa representación legal. Pode tamén ser representada por outro socio dela se fose designado para tal efecto para cada xunta”. Na mesma liña no art. 148.2 da LXC “Cada cooperativa socia será representada polo seu presidente na Asemblea Xeral, e poden tamén representala outro socio desta se for designado para tal efecto por cada asemblea”.

Outra excepción das cooperativas de 2º grao (respecto das de primeiro grao), está en que os membros do consello de administración, os interventores, os membros do Consello Rector así como os liquidadores, que son elixidos pola Asemblea Xeral da cooperativa de 2º grado, entre os candidatos presentados polas respectivas cooperativas socios, non poderán representar nas asembleas xerais ás cooperativas socias, sen prexuízo de asistir a estas sen voz e sen voto¹⁶.

Sen embargo, algún autor sostén a posibilidade de que nas asembleas xerais poidan concorrer en representación da Cooperativa de base máis de un representante o seu presidente e o socio designado para o efecto polo Consello Rector, baseándose fundamentalmente na posibilidade de que nas cooperativas de 2º grao algún dos seus membros teña voto plural, de xeito que a dualidade de representantes permitirá á súa vez, reflectir mellor tal diversidade na correspondente asemblea, sendo posible, en consecuencia o voto en distinto sentido por un e por outro¹⁷.

No que se refire ó exercicio do dereito de voto, en principio, para as cooperativas de 2º grao rexe a regra xeral de tódalas demais cooperativas, a cada socio lle corresponde un voto. Se ben no art. 130.6 do Proxecto de lei de cooperativas de Galicia, permítese no caso de que os estatutos o prevexan e o regulen, unha norma diferente, admitindo o voto plural “O voto dos socios poderá ser proporcional ó volume de actividade cooperativizada desenvolvida por cada un deles coa cooperativa e/ou ó numero de socios que integran a persoa xurídica asociada . En todo caso o número de votos por socio non poderá ser superior ó tercio dos votos totais, agás que a sociedade estea integrada só por tres sociedades cooperativas, neste caso o límite elevarase ó 40%, e se a integrasen unicamente dúas, os acordos deberán adoptarse por unanimidade”.

En idénticos termos regúlase o dereito de voto nas sociedades cooperativas de 2º grao na Lei 3/1987 xeral de cooperativas, no art. 47.2¹⁸.

En calquera caso, tanto que o voto plural sexa proporcional á participación na actividade cooperativizada da sociedade ó número de socios que integran a

16.- Arts. 130.4.5 Proxecto de lei de cooperativas de Galicia e Art. 148 3.4. Lei xeral de cooperativas.

17.- Paz Canalejo. Comentario al Código de Comercio y Legislación Mercantil especial. Tomo XX vol.3º. páxs. 861 e ss, dirixidos por Sánchez Calero e Albaladejo, Edersa 1994.

18.- En iguais termos o dereito alemán declara que cada socio disporá dun voto, aínda que cabe estatutariamente que se recoñeza dereito de voto plural (ata un máximo de tres) sempre en razón directa da contribución do socio á actividade empresarial cooperativizada e sinala como EXCEPCIÓN, as cooperativas integradas maioritaria ou exclusivamente por outras cooperativas caso no que o recoñecemento do dereito ó voto plural efectuarase en atención á participación no haber social ou outro criterio estatutario. No mesmo sentido no Dereito francés o Estatuto Xeral da Cooperación dedícalle unha serie de arts. ó tratamento de unións de economía social, que constitúen unha particular forma de integración cooperativa de nivel superior, en tanto que admiten como socios cooperativas pero tamén outras persoas xurídicas, e establécense nos estatutos o dereito ó voto plural. Ver José M Montolio, Legislación Cooperativa en la Comunidad Europea .INFES, Madrid 1993 pág. 39 e 219.

cooperativa, cómpre que os Estatutos fixen con claridade os criterios de proporcionalidade, sendo así mesmo necesario que se precise o modo de medi-la actividade cooperativizada, así como o número de socios, xa que unha e outra serán oscilantes ó longo da vida da cooperativa¹⁹.

En caso de disolución e liquidación das sociedades cooperativas de 2º grado, regúlase por norma específica para este tipo de cooperativas no proxecto de lei de cooperativas de Galicia, establecéndose que os fondos de reserva obrigatoria se transferirán ós fondos de reserva obrigatoria das cooperativas membros, e distribuirase o resto entre os socios, todo en proporción ó importe do retorno percibido nos derradeiros cinco anos ou senón dende a súa constitución..Art. 130.4

En iguais termos se regula na LXC art.148.7.

2.2. *Normativa autonómica vixente.*

As leis de cooperativas autonómicas vixentes, conteñen normas específicas que regulan as cooperativas de 2º grao. Respecto dos membros que poden integra-las cooperativas de 2º grado, non existen criterios idénticos. Mentres a lei andaluza no art. 16.1 establece “Nas cooperativas de 2º grao só poden ser socias, as cooperativas, os entes públicos e as sociedades de desenvolvemento rexional” .

Na Lei de cooperativas de Cataluña o art.15.3 establece que “só poden ser socios das cooperativas de 2º grao, as cooperativas, as sociedades anónimas laborais, socios de traballo, e no caso de que as cooperativas de 2º grao estean formadas por cooperativas agrarias, as sociedades agrarias de transformación inscritas no Rexistro de Agrupacións de Produtores, e a súa participación non pode exceder do 25% do total de socios.

A lei foral de Navarra no art. 74 especifica que poderán ser socias as cooperativas, e se a cooperativa de 2º grao está formada por cooperativas agrarias tamén poderán ser socios as sociedades agrarias de transformación integradas unicamente por titulares de explotacións agrarias e/ou por traballadores agrícolas.

A lei de Cooperativas de Euskadi no art.129.1 di: “Poderán ser membros de pleno dereito das cooperativas de 2º grado, as cooperativas e calquera entidade e persoa xurídica de natureza pública ou privada sempre que exista a necesaria converxencia de intereses ou necesidades e o Estatuto non o prohiba, se ben en

19.- Antonio Romero Candau. Comunidad de Bienes. Cooperativas y Otras Formas de Empresa. Colegios Notariales de España, páx. 1.180 opina: “Ha de estimarse ilícita a norma estatutaria que conxelase tales índices nun momento determinado, por exemplo, a que os refira ó momento constitutivo da cooperativa de grao superior ó que fixara por un prazo determinado de tempo excesivamente prolongado. Tal vez, a norma idónea deberá fixar criterios de cómputo que se poidan realizar con ocasión de cada Asemblea Xeral da cooperativa que vaia realizarse, aínda que si poderá ter xustificación a fixación de tales baremos durante un período determinado de tempo”.

ningún caso poderán posuír máis da metade dos votos existentes na cooperativa de 2º grao”.

A Lei de cooperativas da Comunidade Valenciana no art. 14 establece “só poderán ser socios das cooperativas de 2º grao as cooperativas e os socios de traballo.

Tendo en conta e sendo fieis ós principios cooperativos nas relacións de colaboración económica, vemos con agrado a amplitude prevista na Lei de cooperativas de Euskadi, así como no Proxecto de lei de cooperativas de Galicia.

Respecto do número mínimo de socios para poder constituír unha cooperativa deste tipo, tampouco existe unanimidade: a lei andaluza, a lei foral de Navarra, e a lei vasca esixen como mínimo dúas cooperativas socias, mentres que a lei catalana e a valenciana esixen 3 cooperativas como mínimo para poder constituírse.

Respecto da representación das cooperativas socias na Asemblea Xeral de Cooperativas de 2º grao, pódese salienta-la lei andaluza e a lei foral de Navarra en tanto que regula unha representación alternativa “a cooperativa socia é representada polo seu representante legal ou por un socio desta que nomee o consello rector”, nas demais leis mantense o sistema da LXC da representación do representante legal da cooperativa, se ben en todas se admite a posibilidade de que poida ser representada por un socio elixido polo consello rector.

Verbo do exercicio do voto nas Asembleas Xerais, aínda que en todas elas rexe o principio de cada socio un voto. Pode establecerse nos estatutos o sistema de voto plural.

No tocante á disolución e liquidación, o haber resultante será destinado ós fondos de reserva obrigatorios das cooperativas socias.

Nos ordenamentos xurídicos europeos. a integración económica, concretamente no dereito italiano, a primeira nota de integración económica, vén constituída polos denominados “consorcios” a modo de cooperativas de 2º grao con personalidade propia, en principio se aplicaba unicamente ás cooperativas de produción e traballo, e estenderanse máis tarde a outras actividades, e mesmo a fórmulas “mixtas con participación de cooperativas e entidades públicas.

O dereito francés regula a integración económica “as unións de economía social”, nas que se admiten como socios cooperativas pero tamén persoas, outras persoas xurídicas e mesmo persoas físicas. A efectos xurídicos tense como sociedades cooperativas obxecto das cales reside na xestión dos intereses comúns dos seus socios e o desenvolvemento das súas actividades²⁰.

O dereito alemán regula as cooperativas de 2º grao ó permitir como forma de integración económica, a través das “cooperativas integradas exclusiva ou

20.- Cfr. Estatuto xeral da cooperación título II bis. art. 19 bis.

maioritariamente por outras cooperativas, onde todas participan no órgano de administración, dereito de voto plural etc.”

Noutros países europeos, a lexislación cooperativa non regula directamente as cooperativas de 2º grao²¹.

3. Das asociacións e representación cooperativa.

Cando a relación intercooperativa non considera como fins os estrictamente económicos das súas respectivas empresas, senón que considera fins de interese xeral a representación pública dun sector ou póla de actividade. Estaremos ante a integración cooperativa representativa.

Esta forma de integración lévase a cabo a través do asociacionismo cooperativo, que é unha manifestación do principio de integración cooperativa no seu aspecto non empresarial senón federalista²².

A exposición de motivos do Proxecto de lei de cooperativas de Galicia resalta como bases da regulación do asociacionismo cooperativo, o feito de garantir a esencia do movemento cooperativo así como axudalo na súa consolidación. Respectando en todo caso a autonomía e liberdade de asociación coa finalidade de ordenar e potencia-la representatividade das sociedades cooperativas. Para iso a lei deseña un asociacionismo cooperativo de estrutura piramidal nunha triple manifestación a través de unións, federacións e confederacións.

No Proxecto de lei de cooperativas de Galicia, “As asociacións e representación cooperativa” queda estruturado en dous capítulos: Do asociacionismo e fomento cooperativo capítulo I do título IV e Do Consello Galego de Cooperativas capítulo II do título IV.

Regúlase pois o asociacionismo nos arts. 132,133,134, e o Consello Galego de Cooperativas nos arts. 135 e 136.

3.1.- *Principios xerais.*

O art. 132 establece:

1.- “Para a defensa e promoción dos seus intereses en canto a sociedades cooperativas, estas poderán asociarse libre e voluntariamente en unións, federacións e confederacións cooperativas”.

2.- As cooperativas, as súas unións, federacións e confederacións, así como o Consello Galego de Cooperativas, integran o movemento cooperativo de Comunidade Autónoma de Galicia”.

21.- Bélxica, Inglaterra Dinamarca, se ben recoñécese a práctica deste tipo de integración cooperativa.

22.- Sanz Jarque, ob. cit., páx. 681, o asociacionismo cooperativo, é expresión da organización cooperativa e do chamado movemento cooperativo.

3.- “Os poderes públicos da Comunidade Autónoma de Galicia adoptarán as medidas necesarias para fomentalo asociacionismo das entidades cooperativas e as relacións de intercooperación coa colaboración e asistencia do Consello Galego de Cooperativas”.

Este art. 132, concorda co art 158 da Lei xeral de cooperativas, que tamén recoñece a liberdade de asociación en unións, federacións e confederacións. Se ben hai que destacar neste ultimo a maior amplitude de libre asociación ó expresar que “as cooperativas poden acollerse a calquera outra fórmula asociativa, de acordo coa lexislación xeral reguladora do dereito de asociación”, interpretando este precepto en sentido amplo pódese pensar que “as cooperativas poden asociarse entre si o con calquera outra persoa física ou xurídica mediante calquera outra fórmula que non estea prohibida legalmente²³ .

3.1.1.- Concordancias coa normativa autonómica.

A lei andaluza no art. 105 só regula as federacións, aínda que engade “estas a súa vez poderán asociarse libremente, e pódese pensar que a asociación se entende en termos tan amplos, que poden asociarse entre si e con calquera outra persoa xurídica ou física

A lei catalana no art. 1 establece como principio xeral “que as cooperativas poden constituír federacións de ramas xerais de Cataluña e de ámbito inferior. Tamén prevé este artigo no nº 3 que poden establecerse acordos e asociacións de carácter temporal para finalidades particulares. Neste apartado podería considerarse a libre asociación de cooperativas e outras persoas xurídicas.

A lei navarra no art. 75 prevé a liberdade de asociación e unións e outras entidades de base asociativa.

A lei de Euskadi no artigo 143 prevé a liberdade de asociación en unións, federacións e confederacións “sen prexuízo de poder acollerse a calquera outra fórmula asociativa, de acordo coa lexislación xeral reguladora do dereito de asociación

A lei valenciana no art. 84 de acordo co principio de liberdade de asociación en unións federacións e confederacións, prevé no nº2 do art.85 “As cooperativas poderán asociarse con outras persoas naturais ou xurídicas, así como posuír participacións nelas, para o mellor cumprimento dos seus fins”.

No dereito europeo, non existe unanimidade no tratamento das asociacións cooperativas xa que algúns países, non teñen lexislación directa nin sequera in-

23.- Romero Candau, ob. cit., páx. 1.217, precisando que en caso de persoas xurídicas estas non se apartarían do réxime xeral que lles é propio.

directa sobre a integración cooperativa, mentres que noutros aparecen solidamente estruturada, a representación cooperativa²⁴.

A finalidade das asociacións cooperativas queda clara “Defensa e promoción das cooperativas”. Polo que respecto da natureza xurídica, hai que dicir que se trata de persoas xurídicas de tipo asociativo. Non estamos ante sociedades, senón ante asociacións que perseguen un fin común non lucrativo²⁵ e que exercen actividades de representación, conciliación, asesoramento e fomento cooperativo.

3.2.-Clases.

O Proxecto de lei de cooperativas de Galicia reconece e regula como clases de asociación de cooperativas: as unións, federacións e confederacións e a iso lle dedica o art. 133 que rotula: unións federacións e confederacións.

3.2.1.- Unións de cooperativas.

O número 1 do art. 133 establece: As unións de cooperativas estarán constituídas alomenos por dez cooperativas da mesma clase, e poden formar parte delas as sociedades cooperativas de 2º grao integradas maioritariamente por cooperativas da mesma clase e tamén sociedades agrarias de transformación

24.- No dereito alemán non se considera a regulación do asociacionismo cooperativo; tampouco no dereito inglés; en Dinamarca aínda que non se dispón dunha lexislación sobre a materia, e regúlanse as cooperativas por normas de sociedades mercantís, a posibilidade de integración foille recoñecida e practicada no cooperativismo, dende a súa orixe tanto dende o punto de vista empresarial como representativo. No dereito belga, o asociacionismo cooperativo está moi ligado á compoñente ideolóxica o cal vai ser unha constante diferenciadora. Así o cooperativismo cristiano mantén unha sólida estrutura en torno á “Federación Nacional de Cooperativas Cristianas. Así mesmo, estruturárase a Federación Belga de Cooperativas de ideoloxía socialista. A lexislación non se ocupa de forma particular dos aspectos relativos á integración cooperativa. Sen embargo é de destaca-lo grao de cohesión das sociedades cooperativas, as cooperativas rexionais de acordo coa súa adscrición ideolóxica e atendendo á súa funcionalidade, conflúen en organizacións centrais (con frecuencia asociacións) que cubren a dobre función representativa e empresarial. En Francia aparece solidamente estruturada a integración representativa, adoptando unha forma piramidal, no vértice da cal se atopa o “Comité de enlace das actividades mutualistas cooperativas e asociativas”, que coordina e informa tódolos seus membros. A representación artículase a través da Agrupación Nacional de Cooperativas onde están representadas as máis importantes organizacións sectoriais cooperativas.

No dereito portugués, o principio federativo queda expresamente recoñecido no Código cooperativo, establecendo as posibilidades de asociación cooperativas a través de unións, federacións e confederacións cooperativas.

No dereito italiano reconécese a tutela e representación cooperativa a través das asociacións cooperativas no nivel nacional.

25.- Se se quere por parte dalgún sector dar unha natureza mixta en canto que as asociacións cooperativas participan do dereito fundamental de asociarse por un lado e agrupan persoas xurídicas para a consecución de fins comúns de interese xeral por outro, xustifican que a lexislación lle dispense un tratamento independente, necesariamente dacabalo entre a regulación propia das cooperativas e as que se destina ás asociacións en xeral. Romero Candau ob.,cit. Páx. 1.217.

Concorda este precepto, co art. 159.1 da LXC, cando di que se poderán asociar en unións de cooperativas “As sociedades cooperativas da mesma clase calquera que sexa a actividade económica que desenvolvan, e as cooperativas de segundo ou ulterior grao integradas maioritariamente por cooperativas da mesma clase que aquelas”

Entendemos congruentemente que cando o art. 133 do proxecto de lei se está a referir a que poden formar parte dunha Unión de Cooperativas, sociedades agrarias de transformación, refírese a que a Unión de Cooperativas estea composta por cooperativas agrarias. Concordando co art. 159.3 da LXC²⁶.

Cómpre salientar neste precepto que se refire unicamente a cooperativas da mesma clase para formar unha Unión de Cooperativas prescindindo da actividade económica que desenvolvan, de forma que a súa representación está máis ben dirixida á dos seus asociados dentro do movemento e das institucións cooperativas en tanto que agrupan un sector determinado delas.

No mesmo sentido regúlase na lei navarra e na lei valenciana onde se esixe que as cooperativas que forman unha unión deben ser da mesma clase.

Non se considera no proxecto de lei, a Unión de Unións de cooperativas, tal e como se fai na LXC no art. 159.2. onde se prevé “as unións de cooperativas poderán integrarse noutra unión xa existente de ámbito non inferior ou constituír unha nova de ámbito non inferior ó das unións que a crean”. Do mesmo xeito na lei valenciana na que as unións de cooperativas poderán integrarse noutra unión xa existente de ámbito xeográfico non inferior, ou constituír unha nova de ámbito xeográfico superior.

Para constituír unha unión de cooperativas, esíxese no Proxecto de lei galega, un mínimo de 10 cooperativas da mesma clase, mentres que na lei xeral só se esixen 5 cooperativas -art I 59.4-; na lei navarra un número mínimo de 5 cooperativas; na lei de Euskadi dúas cooperativas; e na lei valenciana 5 cooperativas como mínimo.

Exclúese que unha cooperativa poida pertencer a máis de unha unión, por razóns de exclusividade na representación.

A unión de cooperativas para que poida incluír na súa denominación unha referencia a un ámbito xeográfico²⁷. Ten que acreditar que asocia directamente ou a través das entidades a ela asociadas polo menos o 35% das cooperativas rexistradas na zona xeográfica correspondente.

Non existen normas especiais no Proxecto de lei galega que regulen cada clase de asociación cooperativa, será no art. 134 onde se fixen as COOPERATIVAS normas comúns para todas.

26.- “Nas unións de cooperativas formadas por cooperativas agrarias, poderán tamén integrarse sociedades agrarias de transformación”.

27.- Local, comarcal e provincial.

3.2.2.- Federacións de cooperativas.

O proxecto de lei no nº2 do art. 133 declara “Dúas ou máis unións poderán constituír federacións de cooperativas”.

Este precepto límitase a establece-lo número de unións de cooperativas necesario para constituír unha federación e fíxao en dúas que equivale a un número mínimo de 10 cooperativas²⁸. Prohíbese no nº 5 deste mesmo artigo, que unha unión de cooperativas poida pertencer a máis de unha federación, das rexidas pola lei galega.

Enténdese esta prohibición porque dentro das competencias representativas destas preténdese a exclusividade o mesmo ocorre na Unión de cooperativas .

No nº 3 esíxese, que para poder incluír na súa denominación unha referencia a un determinado ámbito xeográfico, ten que acreditar que asocian directamente ou a través das entidades a elas asociadas polo menos o 35% das cooperativas rexistradas na zona xeográfica correspondente.

Entendemos que ó seren as federacións, asociacións cooperativas nas que o nivel de representación pretende ser de grande amplitude, poderíamos pensar que aínda que especificamente non se expresa no proxecto de lei, poderíase aplicar supletoriamente COOPERATIVAS o nº 1 do art. 160 da Lei xeral de cooperativas que esixe que o ámbito das federacións cooperativas “coincidirá co territorio dunha comunidade autónoma.

O que si podería aplicar á letra a do nº1 do art. 160 da LXC “Que a federación pode estar integrada por cooperativas de distinta clase”, ó non esixirse no noso proxecto que as unións de cooperativas que se constituían en federación deban ser da mesma clase.

3.2.3.- Confederacións de cooperativas.

Máximo órgano de representación das cooperativas da Comunidade Autónoma.

A representación unitaria do movemento cooperativo lévase a cabo a través das confederacións as cales están integradas polas federacións.

O nº 4 do art. 133 do Proxecto de lei de cooperativas establece: “Dúas ou máis federacións de cooperativas poderán constituír confederacións “Ningunha federación poderá pertencer a máis de unha confederación rexida por esta lei” -art. 133.5.

“Só cando unha confederación agrupe polo menos o 60% das unións e federacións de cooperativas de Galicia, e que entre todas elas agrupen, á súa vez, máis do 30% das cooperativas rexistradas na Comunidade Autónoma e con ac-

28.- O art. 133 do Proxecto de lei de cooperativas de Galicia no nº1 esixe que as unións de cooperativas estean formadas polo menos por 10 cooperativas.

tividade económica acreditada poderá denominarse Confederación Cooperativa de Galicia”.

O ámbito da confederación é o do territorio da Comunidade Autónoma.

3.3.- Normas comúns.

O art. 134 do Proxecto de lei de cooperativas de Galicia, establece de forma conxunta cal será o réxime xurídico das unións, federacións e confederacións de cooperativas.

1.-Correspóndelles ás unións, federacións e confederacións de cooperativas:

A.- Representa-los membros que asocien, de acordo co que establezan os seus estatutos.

B.- Organizar, facilitar e financiar servicios de asesoramento, de verificación de contas, de asistencia xurídica e técnica, así como aqueloutros servicios que sexan convenientes ou necesarios para os seus membros.

C.- Fomenta-la promoción e a formación cooperativa

D.- Realizar medicións e conciliacións

E.- Exercer calquera actividade de natureza análoga

2.- As unións, federacións e confederacións constituídas ó amparo desta lei, para adquire-la personalidade xurídica e plena capacidade de obrar, deberán depositar por medio dos seus promotores nun Rexistro de Cooperativas Central de Galicia unha escritura pública que haberá de contar con:

1º.- A relación das entidades promotoras, cos seus datos identificadores.

2º.- A certificación do acorde de asociación de alomenos, o órgano de administración de cada unha delas.

3ºa.- A composición dos órganos de representación e goberno da entidade

4º.- O certificado da Sección Central do Rexistro de Cooperativas da Administración Xeral do Estado de que non existe outra entidade con con idéntica denominación

5º.- Os estatutos sociais, que contarán como mínimo:

a) A denominación

b) O domicilio e ámbito territorial e funcional de actuación da entidade

c) Os órganos sociais, que serán como mínimo Asemblea Xeral e os de representación, goberno e administración, regulando o seu funcionamento e o réxime de provisión electiva dos seus cargos

d) Os requisitos e procedementos para a adquisición e perda da condición de asociado, así como ó réxime de modificación de estatutos de fusión e disolución da entidade.

2) O réxime económico da entidade, establecerase o carácter, a procedencia e o destino dos recursos.

F) A regulación do dereito de voto, e estableceranse limitacións ó voto plural.

O Rexistro de Cooperativas competente disporá no prazo de trinta días a publicidade do depósito ou o requirimento ós seus promotores, por unha única vez, para que nun prazo doutros trinta días emenden os defectos observados. Transcorrido este prazo o rexistro disporá a publicidade ou rexeitará o depósito mediante resolución exclusivamente fundada na carencia dalgún dos requisitos mínimos a que se retire este título.

A publicidade do depósito realizarase no Diario Oficial de Galicia.

A entidade adquirirá personalidade xurídica e plena capacidade de obrar transcorridos trinta días hábiles desde que solicitou o depósito sen que o Rexistro de Cooperativas formulase reparos ou rexeitase o depósito.

A modificación dos estatutos das asociacións cooperativas xa constituídas axustarase ó mesmo procedemento regulado neste número.

3º.- As unións, federacións e confederacións de cooperativas deberán comunicarlle ó Rexistro de Cooperativas Central, no prazo de un mes desde que se produza o feito, as altas e baixas dos seus socios directos, xuntando nos casos de alta, certificación do acordo de asociación.

4º.- A Asemblea Xeral estará formada polas entidades directamente asociadas e, de se-lo caso polas unións ou federacións que a integran.

5º.- O órgano de administración presentará para aprobación da Asemblea Xeral os estados financeiros do exercicio, o balance e a liquidación do orzamento e proxecto de orzamento do exercicio seguinte, ademais do informe de xestión.

6º.- Seranlles aplicables ás asociacións cooperativas, no que proceda de acordo coa súa natureza, as disposicións establecidas nesta lei para as sociedades cooperativas.

3.3.1.- Competencias.

O art. 134 nº 1 do Proxecto de cooperativas galegas refírese de forma común ás funcións que lles corresponden ás unións, federacións e confederacións de cooperativas²⁹.

Cómpre salienta-lo carácter colectivo destas entidades; así como o fin de cooperación para defender intereses comúns³⁰.

29.- Art. concordante co art.161 da Lei xeral de cooperativas; o art. 88 lei valenciana, a lei andaluza e a lei navarra rexeranse polos seus estatutos e polo establecido na Lei de cooperativas.

30.- Quedando excluídos entre os seus fins o lucro ou a actividade económica desenvolvida en interese ou proveito directo ou indirecto delas mesmas ou das súas compoñentes ou asociados. Romero Candau. Ob.cit., páx. 1221.

Entre as funcións que destacan en primeiro lugar está a de representa-los membros que asocia “de acordo co que digan os estatutos”.

Prestar actividades de asesoramento, verificación de contas, asistencia xurídica ou técnica, así como outros servicios que sexan convenientes ou necesarios para os seus membros.

Fomenta-la promoción e formación cooperativa

Realizar mediación e conciliación. (Tal como queda redactada no proxecto esta función ten un carácter amplo polo menos en relación co art. 1611 letra b da Lei xeral de cooperativas³¹ que limita a conciliación ós conflitos entre as cooperativas asociadas e entre estas e os seus socios. Entendemos que o proxecto galego deixa aberta a posibilidade de conciliar e mediar ademais de entre as cooperativas asociadas e entre estas e os seus socios, con terceiras persoas non socias.

Non queda reflectido no noso proxecto de lei a participación nas institucións e organismos da Administración pública, de acordo co perfeccionamento do réxime legal e institucións do ordenamento socioeconómico, tal e como se establece sen embargo no art. 161 letra d da Lei xeral de cooperativas.

3.3.2.- Escritura pública de constitución e depósito.

As unións, federacións e confederacións de cooperativas, han de se constituír por escritura pública, que por medio dos seus promotores deberán depositar no Rexistro Central de Cooperativas de Galicia para poder adquirir personalidade xurídica e plena capacidade de obrar.

Esta esixencia formal é indiscutible, por vir regulada no proxecto no art. 134-2.

Cómpre resaltar que este requisito non é esixencia de tódalas leis autonómicas, aínda que si na maioría e na Lei xeral de cooperativas³².

A escritura pública ten un contido mínimo, taxado no proxecto, que é o seguinte:

Relación das entidades promotoras

31.- Correspóndelles ás unións, federacións e confederacións cooperativas “exerce-la conciliación nos conflitos surtidos entre as sociedades cooperativas que asocien ou entre estas os seus socios”. Así mesmo a lei de Euskadi no art. 145-4 entre as competencias sinala. “Exerce-la conciliación nos conflitos xurdidos entre os seus asociados ou entre estes e os seus socios”.

32.- A lei de Euskadi non esixe este requisito de forma expresa no art. 144-5. Para adquirir personalidade xurídica e plena opacidade de obrar deberá depositarse no Rexistro de Cooperativas a acta de constitución. A lei andaluza non é tan categórica no seu art. 105. A acta de constitución para asociarse, así como os seus estatutos, inscribíranse no Rexistro de Cooperativas. Unha vez formalizada a inscrición adquirirán personalidade xurídica”. Esíxese expresamente escritura pública na lei navarra art. 79, lei valenciana que no art. 88 se remite ós trámites esixidos na lei para as cooperativas, a lei catalana está na mesma situación pola súa remisión ás disposicións da lei.

A Lei xeral de cooperativas esixe a constitución en escritura pública no art. 161-5

Certificación do acordo de asociación do órgano de administración de cada unha delas polo menos³³ a expresión “alomenos” deixa aberta a posibilidade de esixencia (sempre segundo o acordado nos estatutos) de que sexa ratificado pola primeira asemblea xeral que teña lugar.

A composición dos órganos de representación e goberno da entidade

Certificación da sección central do Rexistro de cooperativas da Administración xeral do Estado de que non existe outra entidade con idéntica denominación. Rexe, xa que logo, o principio de prohibición de identidade coa doutra idéntica anteriormente inscrita³⁴.

Os estatutos sociais que como mínimo comprenderán:

- Denominación

- Domicilio e ámbito territorial e funcional de actuación da entidade.

En canto ó ámbito funcional como mención inescusable dos estatutos leva consigo unha esixencia mínima de relacións das funcións ou competencias taxadas no art. 134-1 cunha delimitación máis precisa da finalidade para que se constitúe a asociación. En canto ó ámbito territorial entendemos que se cingue á capacidade ulterior de actuación e asociación da unión, federación ou confederación en constitución.

- Os órganos sociais que serán como mínimo: Asemblea Xeral, que ha de estar formada polas entidades directamente asociadas e de se-lo caso, polas unións o federacións que a integren (art.134-4), e os de representación, goberno e administración regulando o seu funcionamento e o seu réxime de provisión electiva dos seus cargos.

Esíxese por lei, que o órgano de goberno lle presente á Asemblea Xeral para a súa aprobación o estado financeiro do exercicio, balance así como a liquidación do orzamento, o proxecto de orzamento para o exercicio seguinte, ademais do informe de xestión (art. 134-5).

- Os requisitos e procedementos para a adquisición e perda da condición de asociado, así como o réxime de modificación de estatutos de fusión e disolución da entidade.

- Réxime económico da entidade. Onde se estableza o carácter e procedencia

33.- Na Lei xeral de cooperativas esixe no número 2 do art. 161 para as sociedades cooperativas, unións e federacións ou confederacións. O acordo dos seus respectivos consellos rectores, o cal deberá ser ratificado pola primeira asemblea xeral que con posterioridade se realice. O mesmo se esixe na andaluz no art. 105.

34.- Recordemos que para que as unións e federacións poidan incluír na súa denominación unha referencia a un determinado ámbito xeográfico ten que acreditar que asocian polo menos o 35% das cooperativas rexistradas na zona xeográfica correspondente, e no caso das confederacións só se poderán denominar “Confederación de Cooperativas de Galicia” cando agrupe polo menos o 60% das unións e federacións de cooperativas de Galicia que entre todas elas agrupen á súa vez máis do 30% das cooperativas rexistradas na Comunidade Autónoma.

e o destino dos recursos. Non se menciona neste apartado o dereito de información dos asociados³⁵.

Entendemos que neste punto sería suficiente unha remisión á regulación contida no Proxecto de lei³⁶

A regulación do dereito do voto. Débense establecer limitacións ó voto plural. Tendo en conta o principio xeral de que a cada asociado lle corresponderá un voto, déixase clara a posibilidade do voto plural, e deberán os propios estatutos establecer as limitacións, se ben enténdese que se podería tomar como base o que se establece nestes casos no art. 130 6 do Proxecto de lei de cooperativas de Galicia³⁷, aínda que algún autor se inclina pola súa non aplicación xa que o distinto carácter dunha e doutra figura exclúe no caso a técnica analóxica³⁸.

Respecto do Rexistro de Cooperativas, hai que destacar que non se segue un sistema de inscrición, senón de depósito, para o que este dispón dun prazo de 30 días, prazo no que deberá ordenar a súa publicación no Diario Oficial de Galicia, a non ser que se observasen defectos, caso no que se requirirá os promotores para que os emenden.

A entidade adquirirá personalidade xurídica e plena capacidade de procedemento e obrar transcorridos trinta días hábiles desde que se solicitou o depósito sen que o Rexistro de Cooperativas formule reparos, ou de se-lo caso rexeitase o depósito.

Verbo da modificación de estatutos das asociacións xa constituídas aplicarase este mesmo procedemento.

As unións, federacións e confederacións están obrigadas a comunicarlle ó Rexistro Central de Cooperativas, no prazo de un mes desde que se produza o feito, as altas e baixas dos seus socios, no caso de altas, achegarase a certificación do acordo de asociarse.

O Proxecto de lei de cooperativas de Galicia prevé a aplicación con carácter subsidiario a estas asociacións, no que proceda e dacordo coa súa natureza, das disposicións establecidas nesta lei para as sociedades cooperativas³⁹.

35.- Na Lei xeral de cooperativas considérase na letra 2 do nº5 do art. 161 "Los estatutos sociales, contendrán os medios que lles permitan ós asociados coñecer a situación económica". O mesmo na Lei de Euskadi, no art. 144 nº5, 5.

36.- Art. 23, do Proxecto de lei de cooperativas de Galicia, que regula o dereito de información.

37.- Referíndose ás cooperativas de 2º grao esíxese unha limitación do voto plural "o número de votos por socio non poderá ser superior a un tercio dos votos totais, a non ser que a sociedade estea integrada por tres sociedades cooperativas, nese caso o límite elevaríase ó 40%.

38.- Romero Candau ob. cit. páx. 1.225.

39.- Outras lexislacións autonómicas, como é o caso da lei catalana, remiten integramente a normativa do asociacionismo cooperativo ó establecido na lei, aínda que deixándolles grande amplitude ás normas estatutarias.

4. Consello galego de cooperativas.

A creación do Consello Galego de Cooperativas vén cubrir unha lagoa existente nas relacións entre as propias cooperativas, e entre estas coas administracións públicas.

Será o máximo órgano de promoción e difusión do cooperativismo da Comunidade Autónoma .

Atribúenselle funcións de carácter consultivo e asesor das administracións públicas nesta materia. Así como a arbitrase en cuestións litixiosas cooperativas, o nomeamento de liquidadores en determinados supostos e a planificación e xestión dos fondos de formación e promoción das cooperativas que os transfiren voluntariamente ou obrigatoriamente de non os xestionar no prazo legalmente previsto.

É un órgano colexiado no que participan as diferentes administracións, institucións e o movemento cooperativo, todas elas interesadas no fomento, na de promoción e na difusión do cooperativismo.

Para o exercicio das funcións que se lle encomendan por lei, garáteselle plena capacidade de obrar, e asígnanselle entre outros os recursos económicos provenientes das liquidacións e transformacións das sociedades cooperativas.

O Proxecto de lei de cooperativas de Galicia regula este órgano no capítulo 2º do título IV, arts. 135,136.

Nas leis autonómicas vixentes tamén se considera: a lei andaluza denomínanse “Consello Andaluz de Cooperación” -art. 106.

A lei catalana denomínanse “Consello Superior da Cooperación -arts. 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119.

A lei navarra “Consello Cooperativo de Navarra”-art.80.

A lei de Euskadi “Consello superior de Cooperativas de Euskadiart.145.

A lei valenciana “Consello superior de Cooperativismo art. 107 e 108.

A Lei xeral de cooperativas 3/1987 denominábase “Consello Superior de Cooperativismo e regulábase nos arts. 162 e 163 ambos derogados conforme ó art. 95 da Lei 31/1990 do 27 de decembro de orzamentos xerais do Estado “as funcións e competencias do Consello establecidas no art. 112-4 da citada Lei de cooperativas quedan atribuídas no instituto que se cree”⁴⁰.

40.- Antes de ser derogado non chegou nunca a ser constituído e establecese namentres segundo a disposición transitoria 4 da LXC que: “Ata que se constituía o Consello Superior do Cooperativismo: a)As cantidades que conforme ó establecido no art. 112.4, deberían pórse a disposición do Consello Superior de Cooperativismo aplicábase a cooperativa en liquidación a actividades que cumpran algunha das finalidades previstas polo Fondo de Educación e Promoción no nº 1 do art. 89 (entre as finalidades previstas están: a difusión do cooperativismo, a promoción das relacións intercooperativas).

Respecto da competencia do Consello Superior sobre nomeamentos de liquidadores a que se refíere o art. 106.2, será desenvolvida pola Dirección Xeral de Cooperativas e Sociedades Laborais.

4.1.- *Natureza xurídica.*

O art. 135 declara: 1.- “O Consello Galego de Cooperativas é o máximo órgano de promoción e difusión do cooperativismo na Comunidade Autónoma, con funcións ademais de carácter consultivo e asesor das administracións públicas galegas, naqueles temas que afecten ó cooperativismo, velando en todo momento polo cumprimento dos principios cooperativos, pola axeitada aplicación desta lei e polo respecto das regras dunha xestión correcta e democrática das cooperativas de Galicia, iso sen prexuízo das funcións inspectoras que lle corresponden á Administración.

Este órgano gozará de plena capacidade de obrar para o exercicio das funcións previstas nesta lei, e nas súas normas de desenvolvemento, recoñécendolle a autonomía suficiente para a execución delas, e queda adscrito á Consellería competente en materia de traballo

Estamos ante un órgano xurídico público colexiado, de carácter consultivo e asesor das administracións públicas galegas para tódolos temas que afecten ó cooperativismo, a través do cal se fomenta a participación na actividade económica e social das cooperativas. Constitúe un elemento de solidariedade intercooperativo, a misión do cal será a promoción e a difusión do cooperativismo, con funcións deslindadas das que corresponden ás estruturas asociativas do movemento cooperativo fundamentalmente representativas.

Este consello unha vez constituído segundo lei, elaborara o seu propio regulamento de funcionamento, o cal se someterá á aprobación do goberno autonómico.

4.2.- *Competencias.*

Para o cumprimento das competencias que se lle atribúen, o Consello Galego de Cooperativas pode participar nos organismos e nas institucións que contribúan ó desenvolvemento socio-económico de Galicia.

Entre as competencias que se lle atribúen por lei destacamos:

- Facilitar e colaborar na investigación, planificación e execución dos programas de desenvolvemento e fomento do cooperativismo, prestándolles un es-

Nos supostos nos que a presente lei establece a necesidade do informe previo do Consello Superior do Cooperativismo, entenderase como non establecido este requisito. En xeral as funcións deste organismo (nunca constituída) non foron asumidas de xeito xeral polo “Instituto Nacional de Fomento da Economía Social INFES. As competencias asumidas polo INFES quen lle estaban atribuídas ó Consello Superior de Cooperativismo son: 1.- O destino do activo sobranante na liquidación como consecuencia da disolución das cooperativas, así como o remanente existente no Fondo de Educación e Promoción porase a disposición do INFES que deberá destinalo á promoción do cooperativismo. 2.- O nomeamento dos liquidadores das sociedades cooperativas, que se lle atribúan á Dirección Xeral de Cooperativas e Sociedades Laborais, mentres se constituía o Consello Superior de Cooperativismo foron asumidas polo INFES ó suprimirse a citada Dirección Xeral de Cooperativas e Sociedades Laborais -tal como establece o art. 98.2 da Lei 3/1990, do 27 de decembro, de orzamentos xerais do Estado para 1991.

pecial interese ós programas da Unión Europea, así como promove-la educación e formación cooperativa.

- Emitir informes, propostas e dictames en relación coas normas e disposicións legais que afecten ó cooperativismo.

- Realizar estudos e impulsa-las accións encamiñadas a facilita-la intercooperación.

- Emitir informe con carácter preceptivo, sobre os proxectos de disposicións legais regulamentarias e demais normas que afecten directamente ás cooperativas ou ás organizacións, así como procura-la súa difusión.

- Contribuír ó perfeccionamento do rexime legal e institucional do ordenamento socio económico da Comunidade Autónoma de Galicia.

- Conciliar e exercer-la arbitrase nas cuestións litixiosas que se susciten entre cooperativas, entre estas os seus socios, ou ben no seu propio seo entre os seus socios, cando ámbalas partes o soliciten ou ben estean obrigadas a iso en razón ó establecido no seus estatutos.

- Promove-la educación e formación cooperativa nos distintos niveis do sistema educativo xeral.

- Exercer tódalas accións que resulten necesarias para percibi-los fondos irrepartibles, así como o remanente do haber líquido social das cooperativas.

- Percibir, planificar e xestionar mediante un programa específico os fondos de formación e promoción nos supostos previstos na lei.

- Todas aquelas funcións que lle veñan determinadas por esta lei ou polas súas normas de desenvolvemento.

O Proxecto de lei atribúelle ó Consello Galego de Cooperativas, diversas funcións en distintos preceptos así: en caso de transformación dunha cooperativa que emita un informe sobre o patrimonio social para acompañar-la escritura pública, en caso de que non haxa expertos independentes art.842º letra d.

- No caso de disolución, creba ou transformación, antes de que transcorran cinco anos o Consello de Cooperativas de Galicia terá a condición de acredor preferente para os efectos de recupera-lo importe que queda por transferir do valor nominal repartible -art.84.4

- En caso de disolución dunha cooperativa, se a Asemblea Xeral non adopta o acordo de disolución, o Consello estará lexitimado para insta-la disolución xudicial.art.87-2.

Se transcorren dous meses desde o acordo de disolución dunha cooperativa sen que se nomeasen liquidadores, calquera socio poderá solicitar do Consello o nomeamento, incluso poderá nomealo de oficio se transcorre ese prazo, sen que non se solicítase art. 89-3

O consello pode de oficio por instancia de parte designar persoas que se encargan de intervi-la liquidación a efectos de que se cumpran as leis e os estatutos sociais -art 92-2

No momento de adxudica-lo haber social, unha vez satisfeitas tódalas débedas porase a disposición do consello o Fondo de Formación e Promoción Cooperativa -art.93-2 letra a.-

Decidirá sobre a prórroga, a solicitude dos liquidadores, do proceso de liquidación -art. 93.3

Estará lexitimado para impugna-lo balance final así como o proxecto de distribución do activo, unha vez publicados no Diario Oficial de Galicia -art.94.3

4.2.- *Composición.*

Estará integrado polas entidades representativas das cooperativas, por representantes da Xunta de Galicia, dos concellos e universidades de Galicia.

O número de integrantes determínase regulamentariamente .

O seu presidente será o conselleiro en materia de traballo.

A representación das cooperativas realizarase a través das unións, federacións ou confederacións nas que se integren, e en función da representación que teñan segundo os datos que figuren no Rexistro Central de Cooperativas. Un de eles exercerá o cargo de vicepresidente.

O propio consello a través do seu regulamento interno decidirá o número de persoas que o integren respectando en todo caso, as representacións das entidades relacionadas no proxecto de lei; así como a súa estrutura e as funcións dos órganos que compoñen o Consello e o sistema de elección e as súas atribucións.

COOPERANDO CARA O FUTURO

POLA MELLORA DO

ENSINO

*Unión de Cooperativas
do Ensino de Traballo
Asociado de Galicia*

NOVO ENDEREZO:

Rúa Fernández Villaverde, 4 - 1.º A - Oficina, 3
Teléfono: (986) 89 65 26 - Fax: (986) 89 65 25
36002 PONTEVEDRA